

'Kroniek'

Mededelingen
Oudheidkundige Kring
Voorst

28e jaargang nr. 1
2005

Oudheidkundige Kring Voorst
(opgericht 18 december 1975)

Dagelijks bestuur

Voorzitter:

G.J. Oolman, Oolmansweg 5, 7384 ST Wilp, tel. (055) 323 12 44

Secretaris:

J.A. Roosenschoon, Rozendaalseweg 11, 7396 BB Terwolde, tel. (0571) 29 17 41

Penningmeester/ledenadministratie:

M. Niemeijer, Schoolstraat 31, 7383 CC Voorst, tel. (0575) 50 14 99

Leden:

R. Egberts, Meermuidenseweg 23, 7391 TE Twello, tel. (0571) 27 44 49

J. Groenenberg, Hietweideweg 30, 7391 XX Twello, tel. (0571) 27 60 37

Mr. J.H. Hermsen, Rozenhoflaan 10, 7201 AV Zutphen, tel. (0575) 51 52 48

G.B.J. Reinders, Wijkseweg 32a, 7396 BD Terwolde, tel. (0571) 27 43 32

De contributie bedraagt € 14,- per persoon. Voor gehuwden of samenwonenden op hetzelfde post-adres € 16,50. Gironummer 16 64 122. Rabobank, rekeningnummer 36.28.09.267.

Voor het aan- en afmelden van het lidmaatschap en het doorgeven van adreswijzigingen kunt u contact opnemen met de penningmeester (zie boven).

Kroniek

Kroniek is het mededelingenblad van de Oudheidkundige Kring Voorst en verschijnt vier keer per jaar. Het wordt gratis toegezonden aan de leden van de Oudheidkundige Kring Voorst en is in beperkte aantallen à € 3,00 te koop bij het VVV-kantoor in Twello en boekhandel Oonk in Twello. Publicatie of overname van artikelen, geheel of gedeeltelijk, is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de redactie en de auteurs.

Redactie-adres: H. Kleinjan, Langestraat 51, 7419 AR Deventer, tel. (0570) 641 648,
e-mail: "kroniek@email.com".

Werkruimte Oudheidkundige Kring Voorst

Stationsstraat 59a

7391 EJ Twello

tel. (0571) 27 70 90

Geopend op dinsdag en woensdag van 9.00 tot 16.00 uur en op donderdagavond van 19.00 tot 21.00 uur.

ISSN 1384-8682

Kroniek

Maart 2005, 28e jaargang nr. 1

Inhoud

	Blz.
Activiteitenkalender	2
Van de redactie	3
Van de bestuurstafel	J. Roosenschoon 3
Agenda Jaarvergadering	4
Jaarverslag 2004	J. Roosenschoon 4
Begroting 2005	M. Niemeijer 7
Een paar woorden bij mijn afscheid als voorzitter	J. Oolman 8
Even voorstellen	9
Oproep	10
Het bombardement op "de Dijkhof"	B. ten Bosch 11
Verduistering	B. ten Bosch 12
De laatste dagen voor de bevrijding in Voorst	13
Begravenis van oorlogsslachtoffers te Voorst	B. ten Bosch 15
Oorlogsfoto-expositie op de Wilpse Klei 2005	B. ten Bosch 16
Welke vragen naar wie in het Openluchtmuseum	18
Stamboom familie Kamphuis: hoe computers en internet stamboomonderzoek vergemakkelijken	D. Kamphuis 19
Genealogische dag in Harfsen	24
Nieuwe aanwinsten	J. Lubberts 25
De pluim	25
De Pegasus	E. Stol 26
Eekschillers en houtskoolbranders in Teuge	J.J. Speelziek 28
Uit de bladen	J. Roosenschoon 32

Foto omslag: één van de foto's die in de foto-expositie in mei te zien is: in april 1945 werd langs de Rijksstraatweg in Teuge een noodbegraafplaats aangelegd voor de gesneuvelde militairen van het "Hastings and Prince Edward Regiment" (onderdeel 1e Canadese Infanterie Divisie, die bij Wilp de IJssel overstak). (Foto B. ten Bosch.)

Tenzij anders vermeld komen alle foto's in deze Kroniek uit de collectie van de O.K.V.

**De Kroniek verschijnt vier keer per jaar:
in de maanden maart, juni, september en december.
Uiterste inleverdatum kopij voor de volgende Kroniek:
1 mei 2005**

Activiteitenkalender

Jaarvergadering OKV - donderdag 14 april 2005

Het bestuur nodigt u uit voor de Jaarvergadering OKV op donderdag 14 april 2005 in Restaurant Bosgoed in Wilp-Achterhoek. Aanvang: 20.00 uur.

Voor de agenda zie pag. 4 in deze Kroniek.

Film Tweede Wereldoorlog - donderdag 14 april 2005

Na het huishoudelijke deel en de pauze van de ledenvergadering zal er een film worden vertoond in het kader van de herdenking van 60 jaar bevrijding. De film zal worden ingeleid door de Deventer cineast Jan Nomden. Hij heeft naar aanleiding van de in 2003 georganiseerde expositie op de Wilpse Klei, door de OKV, een film van circa 45 minuten gemaakt.

De film geeft in kort bestek een beeld van het begin van de Tweede Wereldoorlog tot het einde. Naast vele originele (zwart-wit) opnames uit die tijd bevat de film ook interviews met ooggetuigen op de Wilpse Klei tijdens de oorlogshandelingen (Operatie Cannonshot) en inwoners van de gemeente Voorst.

Foto-expositie Tweede Wereldoorlog op de Wilpse Klei - 5 t/m 8 mei 2005

Zie het artikel verderop in deze Kroniek.

Rondleiding kasteel Ter Horst in Loenen - zaterdag 27 augustus 2005

Voor de OKV-leden is er op zaterdag 27 augustus a.s. van 14.00 tot 15.30 uur een rondleiding in kasteel Ter Horst. Graag **vóór 17 augustus 2005** opgeven bij Ruud Egberts, tel. (0571) 27 44 49 of e-mail famegberts@hetnet.nl; of bij Jan Groenenberg, tel. (0571) 27 60 37.

Lezing "Heksengeschiedenissen en toverij-onderzoek in Gelderland" - donderdag 29 september 2005

Op donderdag 29 september a.s. houdt de heer D. Schlüter uit Enschede een lezing over heksengeschiedenissen en toverij-onderzoek in Gelderland. Locatie: Stationskoffiehuis aan de Stationsstraat in Twello. Aanvang is 20.00 uur.

Lezing "Watermolens en waterrijen op de Veluwe" - donderdag 24 november 2005

De heer H. Hagens uit Almelo houdt op donderdag 24 september 2005 in Dorpshuis "de Pompe" in Wilp een lezing over watermolens en waterrijen op de Veluwe. De lezing begint om 20.00 uur.

Van de redactie

Het voorjaarsnummer van de Kroniek staat gedeeltelijk in het teken van de 60-jarige herdenking van de bevrijding. Een aantal artikelen hebben hiermee of met de oorlog die eraan vooraf ging te maken.

Daarnaast leest u het nodige over de vereniging zelf, in aanloop op de ledenvergadering op 14 april a.s. Er staat het nodige te

gebeuren, waarover u dan meer te horen krijgt en in deze Kroniek al wat meer kunt lezen.

Tot slot natuurlijk ook "gewone" artikelen van mensen die op hun speurtocht in archieven of op andere plekken interessant feiten tegen gekomen zijn en daarover een verhaal hebben geschreven.

Van de bestuurstafel

door J. Roosenschoon

Het bestuur zit tegenwoordig met een heel gezelschap rond de tafel. Behalve de bestuursleden zijn er ook Gerrie Groenewold als afgevaardigde van de vrijwilligers die overdag bij de OKV aan het werk zijn en Annemarie Geerts, de archivaris van de gemeente, die als adviseur aanwezig is. Verder zijn ook drie kandidaatbestuursleden geregeld aanwezig. Bert van de Zedde, Hans Muller en Martha Roos lopen zich alvast warm zodat ze, als ze op de jaarvergadering in het bestuur worden gekozen, direct aan de slag kunnen. Voor deze jaarvergadering op 14 april, vindt u in dit nummer van de Kroniek de benodigde stukken.

Twee dagen na de jaarvergadering, op 16 april, viert de vereniging Dorpsbelangen in Terwolde haar 25-jarig bestaan. De OKV vindt dat een mooi moment om de lang verwachte Terwoldse Woordenlijst van J. Vredenberg te presenteren. Op het Staring Instituut in Doetinchem, waar de woordenlijst lag, bevond zich ook nog een toneelstuk, een eenacter, van de hand van Vredenberg. We hebben een paar acteurs en een

regisseur bereid gevonden om dit stuk op 16 april ten tonele te voeren. Een mooi eerbetoon aan deze bevlogen man.

Bovendien is deze presentatie een opmaat voor onze eigen jubileumviering. Immers, op 18 december 1975 werd de OKV opgericht. Verdere plannen staan nog niet helemaal vast, maar zodra die er zijn, hoort u er meer van.

Het bestuur wil, om de financiën gezond te houden, eens kijken of er adverteerders voor de Kroniek te vinden zijn. Het drukken en verspreiden van het blad kost vrij veel geld; het zou mooi zijn als het blad zich wat dat betreft zelf kon gaan bedruipen. De komende periode wordt daar aandacht aan besteed en ook aan de ledenwerving. Veel van onze leden zijn op leeftijd en het is zaak dat we ook onder de 'oudere jongeren' wat meer leden gaan krijgen. Bestuurslid Willemien Hartmans zal een groepje formeren om daaraan te gaan werken. Leden die ook willen meehelpen bij het werven van adverteerders en van nieuwe leden, kunnen zich bij haar melden.

Agenda Jaarvergadering

1. Opening
2. Verslag jaarvergadering 15 april 2004 (zie Kroniek nr.2, 2004)
3. Mededelingen
4. Jaarverslag secretaris (zie hierna)
5. Financieel jaarverslag (de stukken zijn van tevoren bij de penningmeester op te vragen)
6. Verslag kascontrolecommissie (mevrouw Albers en de heer Braunius)
7. Begroting 2005 (zie hierna)
8. Bestuursverkiezing. Aftredend en niet-herkiesbaar zijn de heer Oolman en de

heer Niemeijer. Tussentijds aftredend en niet-herkiesbaar is mevrouw J. Roosenschoon.

Het bestuur stelt voor de volgende kandidaten als bestuurslid te benoemen: de heer B. van de Zedde als voorzitter, de heer H. Muller als penningmeester en mevrouw M. Roos als secretaris.

Tegenkandidaten voor de voorgestelde posten kunnen tot 11 april bij de secretaris bekend gemaakt worden.

9. Rondvraag
10. Sluiting huishoudelijke gedeelte.

Jaarverslag 2004

door J. Roosenschoon, secretaris

Het bestuur van de Oudheidkundige Kring Voorst is in 2004 twaalf maal bij elkaar geweest. Behalve de bestuursleden waren voor deze vergaderingen uitgenodigd mevrouw Gerrie Groenewold in haar functie als 'Stationsstraatcoördinator' en mevrouw Annemarie Geerts, de archivaris van de gemeente Voorst, als adviseur.

Drie maal is er met elkaar gesproken over de toekomst van de vereniging. Er verandert het een en ander in de manier waarop in de maatschappij tegen cultuurhistorie aangekeken wordt. Het is goed om als vereniging weer eens te bezien waar je staat en welke kant je op wilt. De bedoeling is om dit het komende verenigingsjaar in een beleidsplan voor vijf jaar vast te leggen. Jaarlijks komt er dan een activiteitenplan

waarin de werkzaamheden van het komend jaar worden bepaald. Een paar besluiten in de voorwaardelijke sfeer zijn hieromtrent al wel genomen. Om de financiële problemen wat te verlichten wil het bestuur advertenties in de Kroniek gaan plaatsen. Hierdoor kan het periodiek zichzelf gaan bedruipen. Verder moet de PR wat meer aandacht krijgen. Ons ledental willen we omhoog brengen en ook het aantal actieve leden mag groeien. Hiermee willen we meer betrokkenheid en inbreng van leden stimuleren. Deze leden kunnen op een aantal, nog vrije dagen, in onze accommodatie in de Stationsstraat terecht.

Ondanks het feit dat we nog niet zolang aan de Stationsstraat ons onderkomen hebben, wordt er ook wel eens wat verder gekeken naar een geschikte accommodatie.

De (opslag)ruimte is nu vrij krap. Bovendien zijn er ook stemmen binnen de vereniging die meer in de richting gaan van een werkruimte met expositiemogelijkheid, bijv. een soort oudheidkamer. Voordat hier besluiten over worden genomen moet er eerst goed gekeken worden naar de financiële en praktische haalbaarheid van zo'n idee.

Het jaar stond verder in het teken van het zoeken naar kandidaatopvolgers voor de aftredende bestuursleden. Het bestuur heeft een voorkeur voor een ruime inwerkperiode zodat de nieuwe mensen goed beslagen ten ijs komen. Er zijn dit jaar hierdoor niet veel nieuwe projecten ter hand genomen.

Het aantal leden bedroeg in januari 2004 846. Op 31 december 2004 was dat 837. Drie bijzondere leden zijn ons dit jaar ontvallen: de heer Jan Haverkamp, mevrouw Greet Overmeen en de heer Dolf Resius.

Contacten met anderen

- Het bestuur is in maart naar de regio-bijeenkomst van de historische verenigingen op de Noord-Veluwe geweest. Hier vond een uitwisseling plaats van de activiteiten en de omstandigheden van de verschillende verenigingen.

- Hans Hermsen vertegenwoordigt de vereniging in de monumentenadviescommissie.

- Er is contact met de nieuwe Stichting IJsselhoeven. Deze stichting beijvert zich voor het behoud en ontwikkeling van de monumentale boerderijen langs de IJssel.

- Arjo Fransen heeft zijn boek over de geschiedenis van het gemeentehuis in een

speciale bijeenkomst ook aan de vereniging aangeboden.

- De Vereniging Oud-Apeldoorn is gelukkig met het 10-jarig bestaan.

- De OKV was vertegenwoordigd bij de opening van het Kerkenpad in Voorst.

- Voor de OKV heeft Gerard Vrieling incidenteel contact met de Stichting voor Industrieel Erfgoed in Deventer.

- Deelname aan de Monumentendag in Voorst. Hans Hermsen hield een lezing over verdedigingswerken aan de IJssel.

- Er is vanuit het bestuur belangstelling getoond bij een aantal persoonlijke gebeurtenissen van leden.

- De OKV is betrokken geweest bij het boek over hooibergen van het Luikenfonds.

Onderwerpen die in de vereniging speelden

- Het omgaan met foto's: het verkrijgen, verstrekken en bewaren ervan en de eventuele eigendoms- of auteursrechten. Van een aanbod aan vrijwilligers om een cursus bij het GOC te volgen over het bewaren van foto's is door drukte nog geen gebruik gemaakt.

- Het RABO-boek. Vier vrijwilligers, Josien Schutte, Gerrie Groenewold, Wim Tempelman en Frans Hagen, hebben dit jaar hard gewerkt om de geschiedenis van de RABO-bank op schrift te stellen. Ze hebben hiervoor een groot archief en vele foto's moeten doorwerken. Harry Kleinjan verzorgt de eindredactie van dit boek. Door dit vele en soms taai werk hebben ze voor de OKV een flink bedrag verdiend.

- De website blijft een zorgenkindje. Door allerlei omstandigheden wordt deze onvoldoende bijgewerkt. Het bestuur zoekt hier-

voor een oplossing.

- Met het waterschap en de gemeente is contact gezocht over het oude sluisje van de Nijbroekse polder. Er wordt momenteel onderzocht wie de eigenaar is en of het op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst kan worden. De monumentenadviescommissie zal zich hierover buigen.
- Door de invoering van de functie 'Stationsstraatcoördinator' en de invulling daarvan door Gerrie Groenewold is het contact tussen het bestuur en de vrijwilligersgroep verbeterd.

Activiteiten voor leden

- Voor de vaste groep vrijwilligers is een nieuwjaarsborrel en een uitje georganiseerd.
- Na de jaarvergadering vorig jaar hield de heer H.W. Rossel van de Noordelijk Pomologische vereniging een boeiende lezing over oude appelrassen.
- De jaarlijkse excursie voerde naar het IJselliniemuseum in Olst. Ruim 50 leden namen hieraan deel. Ook inhoudelijk was de excursie geslaagd.
- Hans Hermsen hield een lezing voor een goed gevulde zaal in Dorpszicht Terwolde over 'hooibergen'.
- Op 2 december hield de heer Broere een lezing over 'schaatsen'. Er was helaas niet zo veel belangstelling voor.
- Ook in 2004 is de Kroniek vier maal uitgekomen. De redactie probeert een blad te maken dat gevarieerd is en voor elk wat wils biedt. Het is niet altijd gemakkelijk om aan kopij te komen.

Overige activiteiten

- De OKV heeft met de archivaris samen-

gewerkt om in het begin van het jaar de tentoonstelling 'Vorst op oude kaarten' in het gemeentehuis te realiseren.

- Weer heel wat particulieren, verenigingen en overheden zijn in de Stationsstraat aan foto's en andere historische gegevens gekomen. Ze zijn geholpen door de actieve vrijwilligersgroep die de ruimte op dinsdag en woensdag voor bezoekers open stelt.
- Deelname aan de Avondmarkt in Terwolde. Ondanks het matige weer konden toch drie nieuwe leden genoteerd worden.
- Deelname aan de Klompenmarkt in Twello. De OKV was gevraagd om voor de etalages foto's aan te leveren. Bij de kraam was een redelijke belangstelling. We konden zes nieuwe leden inschrijven.
- De wekelijkse foto in het Voorster Nieuws wordt door Jan Siero verzorgd.
- Bertus ten Bosch en Gerrit Mulder organiseerden samen met Jan Siero in het Grotenhuis een fototentoonstelling over 'het dagelijks leven en beroepen uit vervlogen tijden'. Hoewel het een grote, bezienswaardige tentoonstelling was, viel de opkomst van bezoekers een beetje tegen.
- In het fotoproject probeert de OKV objecten, natuur en aanzichten op foto vast te leggen die op het punt staan van verdwijnen. Gerrit Reinders gaat hiervoor uit eigen initiatief op pad, maar hij kan hiervoor ook getipt worden.
- Mevrouw Resius werkt aan de index van een aantal jaargangen van de Kroniek. Hierdoor wordt de gebruikswaarde van de Kroniek enorm verhoogd. Een groot gedeelte heeft zij al af. Dit is ter inzage aan de Stationsstraat. In de toekomst zou dit op de website moeten komen.
- De werkgroep Inventarisatie begraaf-

plaatsen kreeg aanvulling van de heer Paul Bevers. Hij heeft veel werk verricht op de begraafplaatsen van De Vecht en Nijbroek.

- Voor een project van de Lions zijn een aantal vrijwilligers bezig borden te maken bij monumentale panden. Er zit veel werk

Begroting 2005

Na veertien jaar penningmeesterschap is dit de laatste begroting van mijn hand. Hans Muller wordt mijn opvolger (althans, met goedkeuring van U allen): een man die deze bestuursfunctie al eerder bij andere verenigingen bekleedde, en dus van wanten weet. Die veertien jaar heb ik met - over het algemeen - veel plezier bij de OKV doorgebracht, en ik heb de vereniging zien groeien. Van een club waar de acceptgiro's nog met de vulpen werden ingevuld, tot één waarbij automati-

Inkomsten

Contributie (840 leden)	€ 8.350
Activiteiten: entree lezingen/excursies	150
Activiteiten: entree Wilpse Kleiroute	2.200
Verkopen lopende publicaties/geschatte opbrengst Terwoldse Woordenlijst	200
Sponsorgelden huisvesting	450
Giften van leden	100
Subsidie gemeente Voorst	2.300
Subsidie boek Rabobank	5.000
Steunsubsidie WK	2.500
Nieuwe publicaties: Terwoldse Woordenlijst 500ex € 12,50	6.250
Diversen: rest. huur/contr.	450
totaal	€ 27.950

in het nauwkeurig nazoeken en formuleren van de gegevens.

- Twee nieuwe leden zijn bezig de bezittingen van de OKV, die op verschillende adressen liggen, te inventariseren.

door M. Niemeijer, penningmeester
sche incassoprogramma's worden gebruikt. Het wordt dus tijd voor een bestuur dat naast een onontbeerlijke belangstelling voor historie, ook weet heeft van de processen die zich aandienen en ontwikkelen binnen een organisatie die met zo'n groep enthousiaste vrijwilligers is uitgebreid. Ik wens de nieuwe bestuursleden én de vrijwilligers een goede en vruchtbare samenwerking toe, en de vereniging - daardoor - groei en bloei.

Uitgaven

Kroniek (vier edities)	€ 2.900
Activiteiten: diversen (huur zaal, Klompenweek, div. braderieën)	350
Activiteiten: Wilpse Kleiroute	5.100
Inventaris: aanschaf fotoprinter	250
Porto, incl. verzendkosten Kroniek	780
Huisvesting: huur	5.250
Huisvesting: telefoon, schoonmaak, belastingen	1.000
Projecten: alg. (begraafplaatsen)	150
Projecten: dia's	350
Nieuwe publicaties: kosten Terwoldse Woordenlijst	5.500
Diversen: contr., KvK, GOC, reiskosten, attenties	350
Saldo	5.970
totaal	€ 27.950

Een paar woorden bij mijn afscheid als voorzitter

door J. Oolman

Ja, beste leden, voor mij zit het er op, want ik hoop tijdens de ledenvergadering op 14 april a.s. na ongeveer acht jaar voorzitterschap de taak over te dragen aan mijn beoogd opvolger Bert van de Zedde.

Toen ik destijds werd benaderd door de toenmalige bestuursleden Sevenster en Lubberts om de vacature op te vullen van het voorzitterschap door het vertrek van mevrouw Bieze heb ik niet lang hoeven na te denken. Enerzijds omdat ik de verwachting had dat mijn politieke loopbaan afgelopen zou zijn, en omdat ik bestuurlijk wel wat wilde blijven doen en de OKV vond ik dan ook een geweldige uitdaging. Het liep met het politieke gebeuren echter heel anders dan de verwachting destijds; zo zelfs dat ik nu ik de 65 jaar gepasseerd ben een keus moest maken, wilde ik niet teveel door mijn agenda geregeerd worden. Daarom heb ik het bestuur meegedeeld dat ik ermee wilde stoppen als er een opvolger gevonden was. En dat is nu het geval. Terugkijkend op die acht jaar mag ik ondanks soms moeilijke omstandigheden constateren dat het over het algemeen goede jaren zijn geweest. Het ledental is fors gegroeid naar ongeveer 850 en de financiële positie van de OKV is goed te noemen.

Kijkend naar de activiteiten, dan zijn de uitgaven van de fotoboeken over Bussloo, Wilp en Voorst een daverend succes geweest. Achteraf jammer dat we iets te voorzichtiger waren met de oplage, want ze gingen als warme broodjes over de toonbank.

Natuurlijk was ook de verhuizing van de Klokkenkampsweg naar de Stationsstraat een geweldige vooruitgang. Onze vrijwilligers kunnen nu veel beter uit de voeten, mede door het gebruik van de computers. Dankbaar kijk ik ook terug op onze actie naar de gemeente om het oud-archief in Twello te houden en niet te verplaatsen naar Zutphen, wat eerst de bedoeling was van B&W. Met name onze actie heeft daaraan geweldig bijgedragen, omdat ook de raad van Voorst inzag dat onze argumenten meer dan steekhoudend waren. Met de afspraken die gemaakt zijn met Deventer en met archivaris Annemarie Geerts is naar mijn mening een goede keuze gemaakt. Iedereen kan nu gemakkelijk de stukken inkijken: dichtbij huis, goede parkeermogelijkheden en een gastvrije sfeer.

Met voldoening kijk ik ook terug naar onze lezingen en excursies. Groots was de oorlogstentoonstelling op de Wilpse Klei in 2003. Het doet je wel wat als je zoveel duizenden bezoekers mag laten zien wat er zich bij de bevrijding in 1945 heeft afgespeeld, en dat je op deze wijze de herinnering daaraan levend mag houden.

We staan echter op dit moment op een punt dat we ons afvragen hoe verder. Het bestuur is intensief bezig om het beleid voor de komende jaren uit te zetten als het gaat om de activiteiten voor de toekomst en een eventuele verbreding daarvan. Een uitgelezen moment om de hamer over te dragen aan nieuwe bestuurders met hopelijk weer nieuwe ideeën. Het is dan ook verheugend

dat het bestuur een heel nieuw DB kan voorstellen in de persoon van Bert van de Zedde als voorzitter, Hans Muller als penningmeester en Martha Roos als secretaris. Ik heb dan ook het gevoel dat ik nu

Even voorstellen

Tijdens de ledenvergadering op 14 april a.s. moeten nieuwe bestuursleden gekozen worden. Enkele kandidaten stellen zich hier aan u voor.

Bert van de Zedde

Ik ben Bert van de Zedde, geboren 28 september 1948 in Laren (Gld.), en zal als bestuurder worden voorgedragen op de komende ledenvergadering. Van Wijhe via Oldebroek en Deventer ben ik in de beginjaren 70 in Twello komen wonen. Met Freka Gorter ben ik getrouwd en wij hebben twee zoons in Nederland en een zoon in China. Samen wonen wij aan de Koningin Wilhelminaweg 15 in Twello. Ik werk sinds 1973 bij de Rabobank en nog steeds full-time, met veel plezier. Eerst in Twello en later op veel andere plaatsen in Nederland. Middels mijn hobby tafeltennis ben ik een van de oprichters van Tafeltennisvereniging Trias in Twello. De eerste echte sportfusie in de gemeente Voorst tussen de tafeltennisafdelingen van sportclub Teuge, Terwolde en V&K Twello. Ook op andere plekken in de gemeenschap heb ik ruim bestuurlijke ervaring opgedaan, in de besturen van het CNS Twello, Scholengemeenschap Veluws College in Apeldoorn en kerk. En had ik in de afgelopen jaren een druk avondprogramma met het verzorgen van lezingen in mijn vakgebied: 'ver-

met een gerust hart kan stoppen.

Ik wens het nieuwe bestuur, de vrijwilligers en U als leden dan ook het allerbeste toe, zodat het historisch besef in onze gemeente goed op de kaart blijft staan.

mogen en beleggen' op verschillende plaatsen in Nederland. Ik hoop dat ik als vrijwilliger bij de Oudheidkundige Kring Voorst deelgenoot mag zijn in het nog centraler neerzetten van de OKV in de gemeente. En samen met anderen vorm kan geven aan deze dertigjarige dame. De eerste contacten met een oudheidkundige vereniging heb ik meegekregen van mijn vader, die bijzonder actief is geweest als vrijwilliger en bestuurder in de oudheidkundige vereniging 'De Broecklanden' in Oldebroek. Tot ziens op de ledenvergadering!

Hans Muller

Mijn naam is Hans Muller, geboren in Zutphen in 1958. In Zutphen heb ik de lagere school bezocht en toen ik in de vijfde klas zat zijn we verhuisd naar Arnhem, waar mijn vader werkte bij Coveco. De zesde klas heb ik dus in Arnhem doorlopen. Na de lagere school heb ik de Mavo doorlopen en daarna de Havo.

De dienstplicht riep en in februari 1978 ben ik opgekomen in Venlo waar de rijopleiding met goed gevolg werd afgesloten. De rest van mijn dienstdienst heb ik doorgebracht in Arnhem, bij het Garde Grenadiers.

Het bloed kruipt waar het niet gaan kan en ook ik vond een baan bij Coveco, echter niet in Arnhem, maar in Twello. Na circa vijf jaar ben ik overgeplaatst naar Nijme-

gen, waar ik controller ben geworden. In 1981 ben ik getrouwd met Frederiek. Coveco Nijmegen ging sluiten en ik vond een baan als adjunct-directeur bij Te Hennepe in Spankeren. Later werd Te Hennepe overgenomen door Siegling. Siegling is een wereldwijd opererende organisatie gespecialiseerd in het vervaardigen en confectioneren van transportbanden, aandrijfriemen en tandriemen. Siegling Nederland BV maakt deel uit van de Forbo Groep en is wereldwijd toonaangevend in de transportbandensector. Siegling Nederland heeft vier productieafdelingen, een financiële administratie, een kwaliteitsdienst en een verkoop binnendienst.

In 1999 werd ik na een organisatiewijziging tot plant manager benoemd, eind-verantwoordelijk voor planning, productie, service, inkoop en logistiek en als zodanig lid van het Management Team. Direct leidinggevend aan twee groepschefs, een servicecoördinator en een inkoper en indirect aan circa 45 personen, waarvan zeven servicemonteurs. Na een internationale management-reorganisatie moesten Siegling en ik helaas afscheid nemen en nu ben ik

Oproep

Met veel interesse las ik het artikel van W. de Weerd in de vorige Kroniek over merkklappen. Ook onze familie is in het bezit van een merkklap en een stoplap uit 1869, die waarschijnlijk uit de buurt van Twello of Deventer komen. Tot nu toe konden we de herkomst niet achterhalen.

Mijn grootmoeder, Willemina de Wilde-van Egteren (* 1875 te Heerde), was in het bezit van een stoplap en een merkklap. Op

één van de vele werkzoekenden, helaas. Als hobby's en vrije tijdsbesteding heb ik het restaureren van en rijden in militaire oldtimers, lezen, uit eten gaan en tuinieren. Verder ben ik kaderlid (groepscommandant en instructeur) bij het Korps Nationale Reserve, lid van de Rotary Club Voorst, voorzitter van het Voorster Bevrijdings Comité 2005 en bestuurslid van de Herdenkingen Begraafplaats Heidehof Apeldoorn.

Martha Roos

Naam: Martha Roos, geboren in 1945 in Ede. Getrouwd, 1 zoon, woonachtig in Voorst sinds 1987.

Beroep: secretaresse. Hobby's: huisdieren, schilderen, yoga, lezen.

Sinds 1983 ben ik actief in het vrijwilligerswerk o.a. kerk, school en bibliotheek. De werkzaamheden voor de OKV trekken mij aan omdat de historie van je woonomgeving interessant is om te ontdekken, omdat het van belang is het verleden niet te vergeten en dus op schrift te stellen en omdat ik een beetje terugga naar mijn oude beroep.

de stoplap komen de initialen H v S en de datum 1869 voor. Op de merkklap staan de initialen H v S, A K, A T M, V v d M en I G P. Helaas komen geen van deze initialen in de familie voor. Is er iemand die ons op het spoor kan zetten?

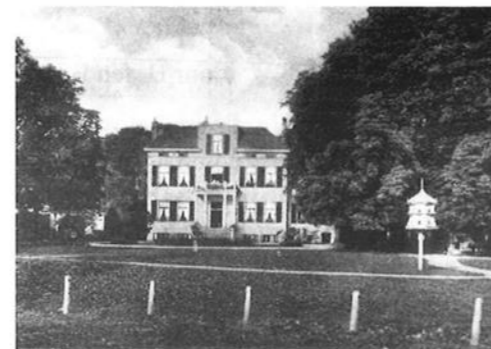
Reacties graag naar W. van der Werf-de Wilde, Op de Wieken 13, 1852 BS Heiloo of e-mail c.vander.werf@quicknet.nl.

Het bombardement op de "Dijkhof"

door B. ten Bosch

Villa de "Dijkhof" ligt aan de bandijk tussen Twello en Deventer. Op deze plek stond al in het begin van de zestiende eeuw een hofstede met de naam "Geschers goed". Vanaf het midden van de zestiende eeuw komt echter ook de naam "Dijkhof" voor. Het was aanvankelijk een betrekkelijk klein en eenvoudig huis, maar werd door de latere eigenaren, de heren Van der Feltz, steeds vergroot en verfraaid. In 1945 werd de villa onherstelbaar beschadigd en daarna geheel afgebroken. Hoe dat gebeurde, leest u hierna.

Op zondag 18 maart 1945 om 17.40 uur stegen van vliegveld Schijndel in Noord Brabant, dat toen al bevrijd was, twaalf jachtbommenwerpers op. Het waren Spitfires Mark XVI, van het 340e R.A.F. squadron; en dus geen Typhoons, zoals eerder werd geschreven. Twintig minuten later deden ze een aanval op de villa "Dijkhof" in Twello, dat toen in Duitse handen was.

De "Dijkhof" vóór (in 1939) en na het bombardement (1945) (foto's fam. Van der Feltz en A.W. Peet).

Ieder vliegtuig was bewapend met een bom van 500 lbs. (Engelse pond) en twee van 250 lbs. Ook waren ze uitgerust met snelvuurkanonnen.

De bemanning bestond geheel uit Franse vliegers. De eenheid stond ook bekend als het "Ile de France" squadron. De formatie-leider was Luitenant Hardi. Hij leidde ook zijn eigen sectie (red) van vier stuks. De overige secties werden geleid door Lt. Cavet (blue) en Lt. Prud'homme (yellow). De laatste sectie beschoot het doel eveneens. In totaal werden er dus 24 bommen van 250 lbs. en 12 van 500 afgeworpen.

De villa werd zwaar beschadigd en een aantal Duitse militairen werd gedood. Het hoofdkwartier van de Duitse Legergroep "H" (van Gen. Blaskowitz) had diverse gebouwen in Twello, Gorssel en Vorden bezet, die allemaal gebombardeerd moesten worden op verzoek van het Canadese leger. In villa "Dijkhof" zat volgens 'Intel-

ligence' een Duitse generaal met zijn staf; het was het verbindingscentrum van de Legergroep "H". De generaal was Generaal Schiltfahrt van het 6e Flakkorps (eerdere geruchten zeiden 'general der Flieger Christianssen').

De gebouwen die gebombardeerd moesten worden, hadden alle een CD nummer (Cloak and Dagger). Het nummer van Dijkhof was CD-119. Enkele andere doelen waren:

CD-27: Hoofdkwartier van het Duitse 88e L.K. in Houten (Utr.);

CD-117: De Ravensweerd in Gorssel;

CD-176: Het Spelderholt te Beekbergen.

Het wil niet zeggen dat al deze doelen ook werkelijk gebombardeerd zijn. Het Spelderholt in geen geval.

De Duitse militairen die het bombardement op de "Dijkhof" overleefden vertrokken naar de omgeving van Oldenzaal, waar ze op het landgoed "Egheria" terecht kwamen. Ook hier werden ze gebombardeerd en wel

op 30 maart 1945.

Met dank aan R. de Bruin, Epsom, Surrey Engeland

Verduistering

Toen ik onlangs in het donker over de Bandedijk reed en ik zag die zee van licht van Deventer, moest ik weer denken aan de verduistering in de oorlog. Als je toen over de dijk liep, was de stad niet te zien. Er werd streng op gelet dat er nergens licht uitstraalde. Zelfs de koplamp van een fiets moest afgeschermd worden op een klein spleetje na. Dit was bedoeld om de geallieerde vliegtuigen niet de kans te geven om

door B. ten Bosch

zich te oriënteren. In de winkel was speciaal zwart papier te koop dat voor de ramen geplakt moest worden. Het is thans niet meer voor te stellen, dat het 's avonds, als je buiten liep, pikdonker was. Als het dan ook nog bewolkt was en de maan was niet te zien, dan moest je echt uitkijken waar je liep. Vaak stonden de mensen na het eten aan de weg om het laatste nieuws te bespreken. De één had dit gehoord en

de andere dat. Maar je moest elkaar tot op een halve meter naderen, om te zien wie de andere was.

Hoe donker het was, lezen we in een rapport van de Deventer Luchtbeschermingsdienst (LBD) van 22 februari 1944. De uitkijkpost, welke gevestigd was boven op de Lebuïnuskerk, meldde om 02.40 uur: "Op 270° een licht, wat geregeld terugkomt". Dat is pal west. Vanaf de toren in Deventer kan men toch een groot gebied overzien. Nergens was een lichtje te zien, behalve dan het 'licht wat geregeld terugkomt'. Was het misschien een brandend vliegtuig in de verte?

De laatste dagen voor de bevrijding in Voorst

Van de heer J. Tijssen ontvingen wij een kopie van een brief uit zijn familiearchief over de ervaringen van familieleden in Voorst, in de laatste dagen voor de bevrijding in 1945.

Voorst, Donderdagmiddag 2 uur 12 April '45

Lieve Familie,

In de hoop dat ik iemand een berichtje mee kan geven wil ik even dit briefje schrijven. Toevallig dat we gisteren die Gerrit Oosterman zagen met z'n vriend, zodat we een briefje mee konden geven, en een pakje voor Jantje. Ze schreef onlangs dat ze zo zwak was, en zo 'n honger had, of we niet iets voor haar hadden. 'k Was blij dat er nu een gelegenheid was.

Tegen het einde van de oorlog was het verduisteren niet zo'n probleem meer, er was toch geen elektriciteit meer. Wij zaten 's avonds in de kamer bij een walmend oliepitje. Mijn vader had bij de Hecla, de gesloten verffabriek aan de Twelloseweg in Terwolde, een paar bomen omgehakt, samen met Albertus Bettink. Toen ze tussen de middag hun boterham opaten in de fabriek, ontdekte mijn vader enige lege olievat, waar lijnolie in had gezeten. Lijnolie wordt gebruikt bij de fabricage van verf. Door die vaten op de kop te zetten, kwam er nog een beetje olie uit en dat werd thuis voor verlichting gebruikt.

'k Verwacht die jongen van v.d. Brink v.d. Scholweg vandaag nog weer, als hij er tenminste door durft, om die fiets van Gerrit Peters terug te brengen, die hij gisteren mee naar Apeldoorn heeft genomen. Zijn fiets was helemaal kapot.

'k Hoop gauw eens iets van jullie te vernemen. Is alles nog goed? 't Is hier alle dagen wat anders, maar niet veel goeds. Vorige week, de nacht van Vrijdag op Zaterdag begon het met de beschieting van Zutphen. Zaterdag mannen oppikken om te werken. Zondagmiddag kregen we het eerste Engelse artillerievuur op de Duitse batterijen die achter Voorst staan. Dr. v. Heuven is toen gewond (granaatscherf door 't been) en een jongen in Gietelo, die ziek te bed lag, gedood. Zondag kwamen fietsen vorderingen. Maandag volgde toen een verschrikkelijk bombardement op diezelfde stellingen (+/- 1 KM achter ons, aan

de weg naar Loenen). Zes bommenwerpers deden met tussenpozen van ½ uur 7 aanvallen met splinterbommen. Twee boerderijen in vlammen opgegaan en verschillende andere huizen zwaar beschadigd. Van een huisgezin al de 5 volwassen kinderen gedood + een geëvacueed meisje, die daar schuilde. Lager nog verschillende gewonden overleden. Dinsdag artillerievuur op Nijenbeek, Kasteel beschadigd, en de bijbehorende boerderij gedeeltelijk verbrand, later beschieting op onze kerktoren, een klein stukje eruit geschoten, en op de Kerkstraat een huis beschadigd.

's Middags kwamen de Duitsers hier 2 dekens vorderen. 'k Heb ze met 2 oude tevreden kunnen stellen, maar wat me verschrikkelijk spijt, ze hebben zonder dat ik het gemerkt heb m'n horloge meegenomen, dat ik op het kastje in de keuken had liggen. Enfin, niets aan te doen. Maar het meeste hebben we het gisteren angstig gehad. Hevige beschieting van vliegtuigen op stellingen, munitie, en ik weet al niet wat, bommen, mitrailleurvuur, horen en zien verging je. Om het huis, mitrailleur hulzen en granaatscherven. Toen die jongens gisteren hier waren, schoot de artillerie nogal erg. Maar toen ze weg waren werd het zo erg, de eene granaat na de andere, van half zeven tot goed acht uur in de kelder gezeten. Voor in het dorp meerdere huizen kapot, en wederom verschillende personen gedood en gewond. Toen we de kelder uitkwamen, konden we de huizen naast ons niet meer zien, een ondoordringbaar dikke nevel, en zo benauwd, 't drong overal in huis door, we maakten kennis met een z.g. nevelgordijn. Iedereen hoestte, nieste, of zat te hijgen. Vannacht is 't weer opgetrok-

ken. Ik zit deze brief buiten te schrijven, 't is zulk heerlijk zacht weer.

Zie zo, ik ga weer verder, 'k heb een uurtje gepauzeerd, we hadden weer artillerievuur, de granaten waren erg dichtbij, 't is nu iets minder, maar ieder ogenblik komt er toch één. Soldaten komen hier voorbij, bebloed en in verband. Vanmorgen werd gezegd, dat de Eng. op de Wilpse klei over de IJssel waren. Soldaten lopen met pantservuisten en gras op de helm op straat. Reeds 2 dagen cirkelt ononderbroken een verkenningsvliegtuig regelmatig boven Voorst. Ook maar afwachten.

Die boer op de Voorster klei, waar ik altijd ging melk halen is gisteren doodgeschoten. Op de Wilpse klei zijn 5 boerderijen afgebrand. 1e van Beker(?). 2e van Aalpoel (we weten niet of dat die familie van Kleiboer is). 3e van Riefel (1e boerderij voorbij Hengeveld rechts). 4e van Hassink (aardappelboer). 5e van die andere Hassink er tegenover (waar Pa en ik bij die dorsmachine gerst gekregen hebben). Dan gisteren ook nog weer een andere boerderij bij Nijenbeek. Zo, nu eindig ik maar, we lopen de hele dag rond met loodzware benen, 't is hier soms verschrikkelijk. De doden worden bij de dominé in de tuin begraven, kisten zijn er niet voor. Met ons allen gaat het gelukkig nog goed. We helpen dat we van deze toestand spoedig verlost mogen worden en dat we elkaar heel gauw in goede welstand weer mogen zien.

Hoe dit briefje nu weg moet komen, moeten we maar afwachten, want die jongen schijnt niet te komen. Wat ik ook best begrijpen kan, 't is te gevaarlijk. U moet ook maar geen één van allen voorlopig hier

komen, 't is levensgevaarlijk. Er is ook geen fiets veilig op de weg. Wij gaan er ook geen één van allen uit, maar blijven maar in huis.

Nu lieve allemaal, we hopen dat we be-

waard mogen blijven en tot ziens dan.

Hartelijke groeten van
Moeder, Annie en Gerrit

Begravenis van oorlogsslachtoffers te Voorst

door B. ten Bosch

In de "Algemene Koerier Gelderland-Overijssel" van 25 oktober 1945 lezen we het volgende:

"Dinsdag heeft men in de gemeente Voorst aan de stoffelijke resten van een aantal slachtoffers van nazi-terreur een laatste rustplaats gegeven. Het waren de lichamen van ondergrondse werkers, die te Soesterberg, drie jaar geleden, door de overweldigers werden ter dood gebracht. Zeer velen hebben deze plechtigheden bijgewoond. O.m. waren overal aanwezig alle leden van het college van B. en W. en een vertegenwoordiger van de C.P.N. (Communistische Partij Nederland), de heer Savelkoel.

Des morgens is aldus, na een dienst in de R.K. kerk te Bussloo, daar het stoffelijk overschot van W. Lensen ter aarde besteld. Later geschiedde dat op de begraafplaats te Wilp met het stoffelijk overschot van W. van der Maten, waar de burgemeester en ds. Van de Meene den overledene hebben herdacht.

Op de begraafplaats te Terwolde was de menigte van belangstellenden wel zeer

groot. Ook hier was het college van B. en W., met den waarnemend secretaris, den heer Jansen, aanwezig. Het eerst is het stoffelijk overschot van K. Bakker in het familiegraf geplaatst. De lijkstaf was gedekt door de driekleur en een schat van bloemen. Aan de groeve sprak een broer van de overledene, de heer Bakker uit Gietelo, een afscheidswoord. Zo deed ook burgemeester, mr. G.W.J. baron Van der Feltz. Henk Smeenk, uit Terwolde, sprak aan de baar van Bakker en diens mede-slachtoffers Wim en Frits de Weerd. Spr. las Gezang 202. Leden van voetbalvereniging Teveo volgden de baar. Aan de groeve, die mede werd gedekt door bloemen van het gemeentebestuur, zoals die ook lagen op de graven van anderen, sprak ds. J. van Rossum naar aanleiding van het Evangeliewoord "Komt herwaarts tot Mij". Spr. besloot met het bidden van het Onze Vader. De heer Bakker, uit Gietelo, dankte allen, ook de Rijksdienst voor de Identificatie.

Vervolgens zijn de stoffelijke resten van F. de Weerd en W. de Weerd in het familie-

graf geplaatst. Hierbij sprak ds. J. Gronloh uit Deventer, die uit Openbaringen 7 las. De eerwaarde heer De Jonge sprak nog een geestelijk troostwoord. Men eindigde met samenzang en gebed.

In een groot graf werden de resten geplaatst van G. van 't Einde, C. Lugthart, G.J. Nieuwenhuis, G. van Werven, J. Eekhuis en H.W. Eekhuis. Hier droegen leden van de C.P.N. de lijkkasten, die gedekt waren met de nationale kleuren en de rode vlag met hamer en sikkel, alsmede met bloemen. In de stoet voegden zich de leden van het fanfarecorps "Ons Genoegen" met omfloerst vaandel, omdat de gebroeders Eekhuis lid waren van die vereniging. Een vriend uit Almelo sprak bij het stoffelijk

overschot van Lugthart, mede namens de C.P.N. aldaar, een afscheidswoord.

De burgemeester zeide, hoe het verzetswerk hier allen verenigde, eendrachtig in het ideaal. De heer Otto, uit Enschede, sprak voor de afdelings- en districtbesturen van de C.P.N., alsmede voor het hoofdbestuur. De heer Wijnbergen sprak als voorzitter van "Ons Genoegen". Ds. Van Rossum sprak ook hier een troostwoord.

Vanmorgen werd na een uitvaartdienst in de R.K. kerk te Duistervoorde het stoffelijk overschot van F. Teelen ter aarde besteld. Het overschot van A. Siedenburg werd te Havelte ter aarde besteld."

Oorlogsfoto-expositie op de Wilpse Klei 2005

door B. ten Bosch

Evenals in 2003 willen we ter gelegenheid van de 60-jarige herdenking van de operatie "Cannonshot" weer een oorlogsfoto-expositie organiseren op de Wilpse Klei en wel op 5, 6, 7 en 8 mei 2005. De foto's, 225 stuks, zullen weer langs de weg geplaatst worden. Het zal waarschijnlijk de laatste keer zijn, 60 jaar is een mooie gelegenheid om er mee te stoppen. De organisatoren worden er ook niet jonger op, en het is best wel veel werk. Er zullen veel andere en nieuwe foto's te zien zijn, doch ook een aantal uit 2003. Maar "Cannonshot" mag niet vergeten worden, het was

tenslotte het begin van onze bevrijding.

Veel mensen denken dat wij hier in de gemeente Voorst, de Veluwe en het westen van Nederland, de bevrijding te danken hebben aan D-day, de landing in Normandië. Dat is echter niet het geval. Wij zijn bevrijd door de 1e Canadese Infanterie Divisie, die in 1943 geland is in Zuid-Italië en al vechtend noordwaarts is getrokken. Toen Italië, dat aan de zijde van Duitsland vocht, voor de helft veroverd was door de geallieerden, is de divisie uit de strijd genomen en overgebracht naar België. Na de

mislukte slag om Arnhem, in september 1944, was het front stil te komen liggen beneden de grote rivieren. De Duitsers controleerden vanaf de Veluwe het lager gelegen gebied van de Betuwe, dat ook nog gedeeltelijk onder water stond.

Toen de divisie weer op sterkte gebracht was, werd de opmars, al vechtend, voortgezet in oostelijke richting. En zo arriveerde de divisie op 3 april 1945 in het Reichswald in Duitsland. Daar kregen de manschappen van de divisie, toegesproken door legercommandant Gen. H.D.G. Creerar, voor het eerst te horen over de "Operatie Cannonshot". Het was de bedoeling de Duitsers boven de grote rivieren aan te vallen vanuit oostelijke richting. Daarbij zou op twee plaatsen de IJssel worden overgestoken, bij Westervoort (Operatie Keystone), en tussen Gorssel en Wilp (Operatie Cannonshot). En zo vertrok de 1e Canadese Infanterie Divisie op 7 april vanuit het Reichswald via Elten, Beek, Kilder, Wehl, Laag Keppel naar Baak bij Zutphen. Daar werd het kamp opgeslagen en voorbereidingen getroffen voor de aanstaande operatie. (In de War Diary wordt nog vermeld dat Lt. Gen. C. Foulkes op bezoek kwam in a big V12 Caddillac.) Op 9 april verzamelde de divisie zich in de bossen van Gorssel en 't Joppe en op 11 april vond de oversteek plaats. Dat was het begin van de bevrijding van de gemeente Voorst, de Veluwe en de rest van West-Nederland. En aan deze gebeurtenis is onze foto-expositie gewijd.

Verder kan ik u nog mededelen dat:

- op 6 mei een bus met Canadese veteranen uit de gemeente Voorst naar de expositie komt;

- twee doedelzakbands de zaak op komen luisteren, te weten het Highland Regiment uit Deventer en The Seaforth Highlanders Memorial Pipes and Drums uit Voorthuizen;

- de Re-enactmentvereniging PPCLI (Princess Patricia's Canadian Light Infantry) een kampement met veldkeuken gaat inrichten;

- "Keep them Rolling" met een aantal voertuigen uit de Tweede Wereldoorlog op bezoek komt;

- er koffie en thee verkocht wordt à €1,00 en er toiletten zullen zijn.

- tekstboekjes à € 2,00 worden verkocht in het voorportaal van de kerk en in de koffietent;

- er in een tent bij "De Kribbe" voortdurend een authentieke film gedraaid wordt over de oversteek over de IJssel door de Canadese troepen;

- de route van de expositie 7½ km. lang is en uitsluitend bedoeld voor wandelaars en fietsers.

Ik hoop van harte dat in de toekomst jaarlijks in april aandacht wordt geschonken aan deze gebeurtenis, die zoveel heeft betekend voor onze bevrijding, en vooral de gebeurtenissen op de Wilpse Klei. Misschien dat een jongere generatie, met interesse voor deze zaak, het werk van ons wil overnemen. Wij zijn altijd bereid om materiaal af te staan en te adviseren.

Maar voorlopig zijn Gerrit Mulder en ik druk met de voorbereiding van de komende expositie. Als de belangstelling net zo groot is als in 2003, kunnen we weer spreken van een geslaagd evenement.

Welke vragen naar wie in het Openluchtmuseum?

Regelmatig komen bezoekers aan de Stationsstraat met vragen over onderwerpen waarover bij het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem veel informatie heeft. Om u een idee te geven waarvoor u heel goed terecht kunt bij het Openluchtmuseum volgt hieronder een overzicht van onderwerpen, inclusief de namen en telefoonnummers van de museummedewerkers die uw vragen kunnen beantwoorden.

Collecties

Het Openluchtmuseum heeft verschillende collecties. Heeft u hierover vragen, neemt u dan contact op met de medewerker die achter de collectie vermeld staat.

Kleding en sieraden

Hanneke van Zuthem, tel. (026) 357 62 72 (maandag t/m donderdagochtend)

Interieurtextiel, beddegoed, handwerken en overig goud en zilver

Anca Egas, tel. (026) 357 62 69 (maandag t/m donderdag)

Meubilair, winkels, aardewerk en speelgoed

Emile van Binnebeke, tel. (026) 357 62 92 (maandag t/m vrijdagochtend)

Boeken en tijdschriften

Bibliotheek, T. Wienhoven, tel. (026) 357 62 55 (maandag t/m vrijdag; beperkte openingstijden!)

Foto's en documentatiemateriaal

Centraal Documentatie Archief, J. Hooijkammer, tel. (026) 357 62 83 (maandag t/m donderdag; beperkte openingstijden!)

Alle overige

Klaartje Scheizer, tel. (026) 357 62 91 (maandag t/m donderdag).

Bouwmaterialen en gebouwen

Heeft u aanbiedingen of vragen over bouwmaterialen en gebouwen, dan kunt u terecht bij Leen Boot, tel. (026) 357 61 09 (maandag t/m vrijdag).

Overige vragen

Landbouw, erven en tuinen

Willem ten Veen, tel. (026) 357 62 81 (maandag t/m donderdag);

Geert Klein Middellink, tel. (026) 357 61 51 (maandag t/m donderdag)

Aan- en verkoop boeken

Fiza, tel. (026) 357 62 57 of 357 62 58 (maandag t/m vrijdag)

Winkel, tel. (026) 357 61 49 (maandag t/m vrijdag)

Stichting HM

Ad de Jong, tel. (026) 357 62 75 (maandag t/m donderdag)

Hanneke van Zuthem, tel. (026) 357 62 72 (maandag t/m donderdagochtend)

Streekdrachten Documentatie- en Informatiecentrum

Hanneke van Zuthem, tel. (026) 357 62 72 (maandag t/m donderdagochtend)

Uiteraard kunt u uw vraag ook per brief voorleggen aan de medewerkers van het Openluchtmuseum; het adres is Schelmseweg 89, 6816 SJ Arnhem.

Stamboom familie Kamphuis: hoe computers en internet stamboomonderzoek vergemakkelijken door D. Kamphuis

Door Judith Roosenschoon is mij gevraagd een stukje te schrijven over mijn stamboomonderzoek naar de familie Kamphuis. Ik zal me eerst even voorstellen. Ik ben Darja Kamphuis, 27 jaar, geboren en getogen in Terwolde. Sinds drie jaar woon ik samen met Danny Veenendaal in Twello. Ik werk bij Nijhof Groep te Deventer als BTW-specialist. Vorig jaar heb ik mijn studie Fiscaal recht aan de Universiteit Leiden afgerond.

www.genlias.nl

Een vriend tipte mij afgelopen zomer over de site www.genlias.nl. Dat is de manier om te beginnen met een stamboomonderzoek. Genlias is een databank. Op deze databank staat informatie uit de registers van de Burgerlijke stand. Vanaf 1811 zijn in Nederland alle geboorten, huwelijken en

overledenen geregistreerd. In de databank van genlias worden op dit moment alle openbare akten ingevoerd. De huwelijksakten van vóór 1923, de geboorteakten van vóór 1903 en de overlijdensakten van vóór 1953 zijn openbaar. De meeste provincies hebben reeds alle huwelijksakten ingevoerd en zijn nu bezig met de geboorte- en overlijdensakten. Op de site van genlias staat precies aangegeven hoe ver elke provincie is met het invoeren van de akten. Omdat van de gemeente Voorst alleen de huwelijksakten zijn ingevoerd, ben ik begonnen met het huwelijk van mijn overgrootouders. Mijn opa, Hendrikus Kamphuis, vertelde mij dat zijn ouders, Harmen Kamphuis en Zwaantje Bomhof in 1909 getrouwd zijn. Op genlias heb ik de volgende gegevens gevonden.

Bron	Burgerlijke stand - Huwelijk (Bruidegom)
Archieflocatie	Gelders Archief
Algemeen	Toegangnr: 0207 Inventarisnr: 8749 Gemeente: Voorst Soort akte: Huwelijksakte; Aktenummer: 70 Datum: 06-11-1909
Bruidegom	Harmen Kamphuis Geboorteplaats: Voorst
Bruid	Zwaantje Bomhof Geboorteplaats: Epe
Vader bruidegom	Derk Jan Kamphuis
Moeder bruidegom	Willemina Aleida van Til
Vader bruid	Hendrik Bomhof
Moeder bruid	Christina Krijgsman
Nadere informatie	bruidegom: 22 jaar.; bruid: 22 jaar.

Doordat genlias de namen van de ouders geeft, heb je meteen een nieuw aanknopingspunt. Ik heb dus vervolgens gezocht naar het huwelijk tussen Derk Jan Kamphuis en Willemina Aleida van Til en daarna weer naar de ouders van Derk Jan etc etc. Na een avondje zoeken op genlias had ik alle huwelijken vanaf 1811 tot en met 1922 van mijn familie gevonden. De laatste huwelijksakte van mijn familie was er één uit 1822 tussen Jannes Kamphuis (geboren 11-12-1781 te Heerde) en Hendrika van der Grift (geboren 09-11-1791 te Heerde). De ouders van Jannes Kamphuis heetten Berend Kamphuis en Derkjen Kamphuis.

De archieven

Het Gelders Archief beschikt over alle registers uit de provincie Gelderland. Ook kun je hier terecht voor kerkboeken en andere informatie van de provincie. Veel gemeenten hebben tevens een eigen archief, waar je alle akten en andere informatie van de desbetreffende gemeente kunt vinden. Mijn familie komt uit Terwolde, Olst en Heerde. Ik ben dus als eerste naar het Gelders Archief te Arnhem geweest om de huwelijksakten van Terwolde (Vorst) en Heerde op te zoeken. Alle geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten staan op microfiches. Op één microfiche staan veel akten. Doordat genlias ook het aktenummer aangeeft vergemakkelijkt dit het zoeken. Het huwelijk tussen Harmen Kamphuis en Zwaantje Bomhof heeft aktenummer 70. Hierdoor hoef je niet alle akten te lezen, maar kun je op zoek gaan naar nummer 70 op de microfiche. De geboorten en overlijdensakten kun je vinden in de boeken met de tienjaarlijkse tafels. Er zijn

drie soorten boeken: G voor de geboorteakten, H voor de huwelijksakten en O voor de overlijdensakten. Per gemeente en op alfabetische volgorde kun je namen opzoeken, daarna kun je de desbetreffende microfiche pakken en de akte uitprinten. De meeste geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten heb ik na één dag in het Gelders Archief gevonden en uitgeprint. Naast deze akten kun je ook op zoek gaan naar huwelijksbijlagen. Hier vind je (ook op microfiche) uittreksels van geboorte en overlijden, maar ook gegevens van de Nationale Militie, zoals hiernaast van Jannes Kamphuis. Het Gelders Archief beschikt tevens over aangiften successie en gegevens van Justitie.

Om de akten van gemeente Olst op te zoeken, ben ik naar Deventer geweest. Alle akten van Olst worden naar Deventer verplaatst. Helaas was afgelopen zomer nog niet alles verhuisd, zodat ik nog niet van alle akten een kopie heb. Het viel mij wel op dat de kwaliteit van de akten veel slechter was dan die van de gemeente Voorst of Heerde. Helaas waren sommige echt onleesbaar. In het archief van de gemeente Voorst heb ik de adressen van Harmen Kamphuis en zijn vader Derk Jan Kamphuis opgezocht. Via de Oudheidkundige Kring Voorst en diverse familieleden ben ik op zoek naar foto's van de huizen waarin familieleden gewoond hebben en natuurlijk naar foto's waarop de familieleden staan. Bij de Heerder Historische Vereniging heb ik informatie ingewonnen over de diverse buurtnamen die in de akten voorkomen.

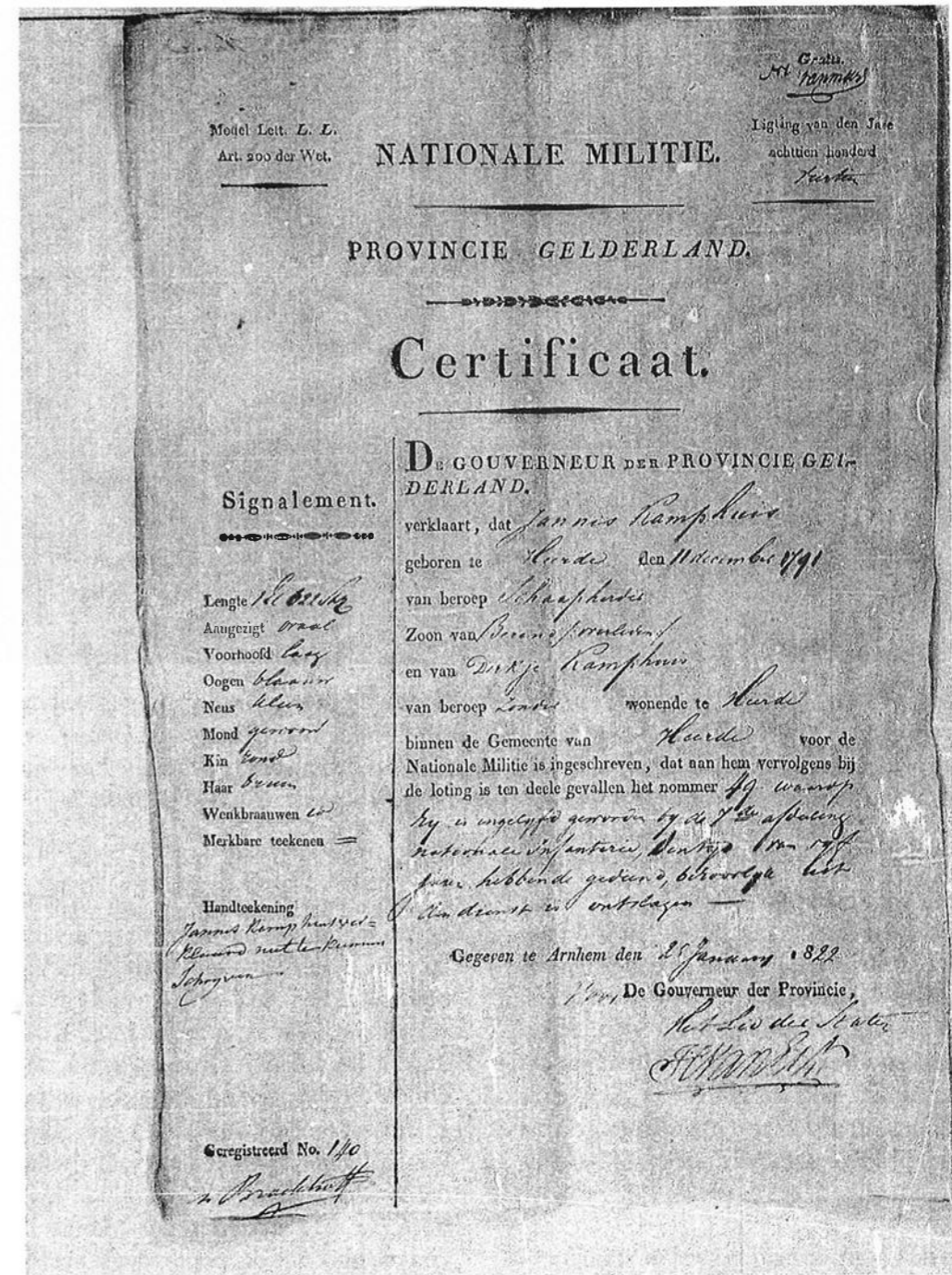

Foto uit 1934. Harmen Kamphuis en Zwaantje Bomhof 25 jaar getrouwd. Staand van links naar rechts: Derk Kamphuis, Albert Kamphuis, Wilhelmina Aleida Kamphuis, Johan Kamphuis, mijn opa Hendrikus Kamphuis. Zittend van links naar rechts: Harmen Kamphuis, Christina Kamphuis, Zwaantje Bomhof en Hendrika Kamphuis. (Foto D. Kamphuis.)

Mijn stamboom tot nu toe

Inmiddels heb ik alle akten, foto's en andere informatie ingescand en ben ik begonnen om de informatie te verwerken in een computerprogramma, zodat ik alles op internet kan zetten. Ik gebruik hiervoor het programma alfaer. Dit is een gratis programma. Er zijn zeer veel programma's die je bij je stamboomonderzoek kunt gebruiken om alles in te voeren.

Op de volgende pagina staat de stamboom in de rechte lijn die ik tot nu toe heb.

Ik heb tevens de gegevens van de broers en zussen en het merendeel van de akten daarvan, maar als we ook de zijlijn gaan opnemen, dient de Kroniek van formaat te veranderen. Via de andere familie Kamphuis in Terwolde (tot nu toe geen familie) hoorde ik dat Berend niet geboren is in Heerde of op de Veluwe. De naam Kamphuis komt in die streken erg veel voor. Op dat moment liep mijn spoor dood. Ik wist even niet hoe ik verder moest komen. Ik kon moeilijk alle doopboeken van heel Nederland af gaan op zoek naar Berend Kamp-

Gerrit Kamphuis (geb. ?) (overl. ?)	-	Anna Katrina Sweris (geb. ?) (overl. ?)	Huwelijk ?
Berend Kamphuis (geb. ? te Zutphen) (overl. 16-07-1817 te Heerde)	-	Derkjen Kamphuis (geb. 11-02-1753 te Vaassen) (overl. ?)	Huwelijk 26-10-1777 te Ermelo
Jannes Kamphuis (geb. 11-12-1791 te Heerde) (overl. 29-01-1870 te Heerde)	-	Hendrika van der Grift (geb. 09-11-1791 te Heerde) (overl. ?)	Huwelijk 02-03-1822 te Heerde
Derk Kamphuis (geb. 27-09-1825 te Heerde) (overl. ?)	-	Ida Harms (geb. ?) (overl.?)	Huwelijk 29-12-1852 te Olst
Hertrouwd met	-	Gergje Hanekamp (geb. ?) (overl. ?)	Huwelijk 26-03-1859 te Heerde
Derk Jan Kamphuis (geb. 22-01-1854 te Olst) (overl. 06-12-1932 te Voorst)	-	Willemina Aleida van Til (geb. 28-02-1846 te Nijbroek) (overl. 10-12-1905 te Voorst)	Huwelijk 22-08-1876 te Olst
Harmen Kamphuis (geb. 28-02-1887 te Voorst) (overl. 13-11-1952 te Voorst)	-	Zwaantje Bomhof (geb. 28-03-1887 te Epe) (overl. 28-06-1980 te Voorst)	Huwelijk 06-11-1909 te Voorst

huis. Mijn laatste hoop was internet. Via Google heb ik de naam Berend Kamphuis (of Berent Camphuis) ingetoetst. Via een site over papiermolens kwam ik erachter dat Berend papiermaker en pachter is geweest van de Staverdense molen en geboren is te Zutphen. Via zijn overlijdensakte heb ik de namen van zijn ouders gevonden; Gerrit Kamphuis en Anna Katrina Sweris. Berend is overleden in 1818 en daardoor is zijn overlijden geregistreerd bij de Burgerlijke Stand. In de overlijdensakte zijn meestal de namen van de ouders vermeld. Tot nu toe ben ik hier geëindigd. Binnenkort ga ik in de doopboeken van Zutphen zoeken naar de naam Berend Kamphuis of Berent Camphuis. Ook ben ik van plan meer familieleden te vragen naar foto's. In het Overijssels Archief te Zwolle hoop ik de akten uit Olst iets duidelijker te krijgen. Mijn zoektocht is dus nog niet ten einde.

Tot slot

Een stamboomonderzoek kost veel tijd,

Genealogische dag in Harfsen

Op zaterdag 21 mei 2005 organiseert de Werkgroep Genealogie van de O.H.V. de Elf Marken te Gorssel haar jaarlijkse genealogische dag. Deze dag zal worden gehouden in Ons Richtershuis aan de Hulstweg 4 te Harfsen. De dag begint om 10.00 uur en duurt tot ongeveer 16.00 uur. De toegang is gratis.

Evenals vorig jaar zullen er vele genealogen aanwezig zijn met een stand en zal de

maar je kunt het zo uitgebreid maken als je zelf wilt. Als je alleen namen wilt weten kom je met genlias een heel eind (tot ongeveer 1800). Als je verder wilt, dan moet je gaan zoeken in de kerkboeken. Gelukkig vind je op internet ook steeds meer delen van doopboeken. Ik vind het interessant om naast de gegevens die je vindt op de akten (geboorte, overlijden, plaats en beroep) ook de adressen enz. te weten. Ook kun je ervoor kiezen om alleen in de rechte lijn te zoeken. Ik probeer zoveel mogelijk de zijlijn mee te nemen, maar de rechte lijn heeft tot nu toe voorrang. Ben je nieuwsgierig geworden naar je voorouders? Doen! Het is een interessante hobby. Stukje bij beetje weet je steeds meer van je voorouders. Begin bij genlias en ga daarna naar de archieven. Maar weet waar je aan begint...

Ik hoop dat ik iedereen, die op zoek wil gaan naar zijn voorouders, op weg geholpen heb met de zoektocht.

familiestamboom van de Wesseldijks uit Laren (Gld.) worden gepresenteerd in boekvorm.

Ook beginnende hobbyisten zijn van harte welkom. Er kunnen kopieën gemaakt worden en u kunt tussen de middag een kopje koffie kopen en een broodje. Het belooft een zeer gezellige en leerzame dag te worden.

Nieuwe aanwinsten

door J. Lubberts

- * Studiën over waterschapsgeschiedenis door Mr. S.J. Fockema Andreae - deel 1 Polderdistrict.
- * Krek-wa'j-zek. Spreekwoorden, rijmpjes, zegswijzen en uitdrukkingen uit het Oost-Veluws dialect, omgeving Apeldoorn 1989.
- * Visuele cultuur; fotografie als historische bron en als medium voor etnografisch onderzoek. Albert van der Zeijde. Uitg. NCV
- * Laat de geschiedenis van uw omgeving zien! Handleiding voor het ontwikkelen van producten ter bevordering van cultuurtoerisme. Wiebe Hoekstra. Uitg. NCV
- * Gemeentewerken Voorst 1952-1962, memorandumboeken (werkomschrijving)

- * Kwartetspel gemeente Voorst. Uitgave C.V.V. Avanti.
- * Notitie van uitgangspunten Herontwikkeling landgoed de Lathmer te Wilp.
- * Epe en Oene 800 jaar. Uitgave Historische vereniging 'Ambt Epe'.
- * Oude beschavingen van de Lage Landen. Speurtocht naar het dagelijks leven van onze voorouders van IJstijd tot volksverhuizing. Door Ruud Borman.
- * Fanfare Korps Voorst 1905-2005. 100-jarig bestaan.
- * De archieven in Gelderland. Uitgave Vereniging van Archivarissen in Nederland, deel II Gelderland.

De pluim

Op 12 januari ontving Gerrie Groenewold als afgevaardigde van de vrijwilligers van de Stationsstraat uit handen van wethouder G. Lagerweij de vrijwilligerspluim op het gebied 'Cultuur en sociaal cultureel werk' van de gemeente Voorst. De OKV-vrijwilligers waren voor de pluim genomineerd, samen met de vrijwilligers van het Luikenfonds, dat onlangs het boek over hooibergen uitbracht. Onze vrijwilligers ontvingen de pluim, een mooie zwartepietenveer met oorkonde, voor hun inzet en vele werk als de 'frontoffice' van de vereniging. Over de besteding van het bijbehorende bedrag is nog geen besluit genomen.

De Pegasus

Tijdens onze inventarisatie van gevelstenen en gevelversieringen kwamen we terecht op de Burgemeester Van der Feltzweg. Daar op nummer 24, bij de T-kruising Van der Feltzweg/Burgemeester Crommelinstraat, staat een wat somber uitziend huis met een aparte muurdecoratie. Links naast de voordeur wordt een groot deel van de muur in beslaggenomen door een in verschillende geglazuurde steensoorten uitgebeelde 'Pegasus'.

Muurdecoratie Pegasus, Burg. Van der Feltzweg 24 Twello: een muurdecoratie die past bij een KLM-vlieger past.

door E. Stol

Pegasus, of beter gezegd Pegasos, is in de Griekse mythologie een goddelijk gevleugeld paard, zoon van Poseidon en Medousa. Een beknopte samenvatting van het mythische verhaal gaat als volgt.

Bellerofon was verliefd op de dochter van de koning Lobates. Hij mocht met haar trouwen, maar moest dan wel eerst de draak Chimaira doden. Dat was alleen mogelijk als hij het gevleugelde paard Pegasos kon vangen en temmen. Slaagde hij hierin, dan zou hij de Chimaira kunnen doden. Gelukkig hielp Pallas Athene hem. Zij gaf hem een gouden bit en teugels en ook aanwijzingen waar hij Pegasos kon vinden. Toen hij het prachtige paard zag neerdalen bij een bron talmde hij geen ogenblik. Hij sprong op het paard en legde zó snel bit en teugels aan dat Pegasos zich gewonnen gaf en met Bellerofon op zijn rug opsteeg. Samen konden ze vlak boven de draak Chimaira komen en hem doden.

Na veel jaren van geluk liep het met Bellerofon toch nog slecht af. Toen hij al te overmoedig werd stortte hij van zijn paard en kwam op aarde op een doornstruik terecht en zou de rest van zijn leven blind en kreupel blijven. Het paard Pegasos steeg op naar de berg Olympus en werd daar als beloning door de goden onder de sterren opgenomen. Naar Pegasus is ook een sterrenbeeld op het noordelijk halfrond genoemd.

Deze mooie muurdecoratie is een idee van de eerste eigenaar en bewoner van het huis,

de heer Anton van Ulsen, destijds gezagvoerder bij de KLM. Zijn idee is verder uitgewerkt door een collega-gezagvoerder, H.J. Bouwmeester. Deze was niet alleen vlieger maar ook een artistiek graficus. Hij heeft ook de wandschildering van de VIP-room op Schiphol ontworpen en maakt nog steeds de ontwerpen voor de KLM kerst/nieuwjaarskaarten.

Met de heer Bouwmeester is nog contact gezocht over het onderwerp. Hij kon er wel wat over vertellen maar de bouwtekening voor deze gevelversiering is helaas niet bewaard gebleven.

De aannemer Kers uit Terwolde heeft het huis in 1965 gebouwd en heeft het ontwerp

Muurdecoratie Pegasus, Wijkseweg 60, Terwolde

van de muurdecoratie uitgevoerd.

Hij vond deze gevelversiering zo mooi, dat hij in de (zij)gevel van zijn nieuwe huis aan de Wijkseweg 60 in Terwolde dezelfde decoratie aanbracht, zij het in een eenvoudiger uitvoering.

De heer en mevrouw Kers zijn respectievelijk in 2001 en 2004 overleden en begraven op de begraafplaats aan de Twelloseweg in Terwolde. De Pegasus is ook op hun mooie grafsteen afgebeeld.

Helaas worden de afbeeldingen in de Kroniek niet in kleur afgedrukt. Daardoor gaat een deel van de waarde van de foto's verloren. Anderzijds is dit misschien een reden om er eens langs te rijden en ze met eigen ogen te bekijken.

Pegasus op de grafsteen van de familie Kers op de begraafplaats aan de Twelloseweg 2 te Terwolde

Eekschillers en houtskoolbranders in Teuge

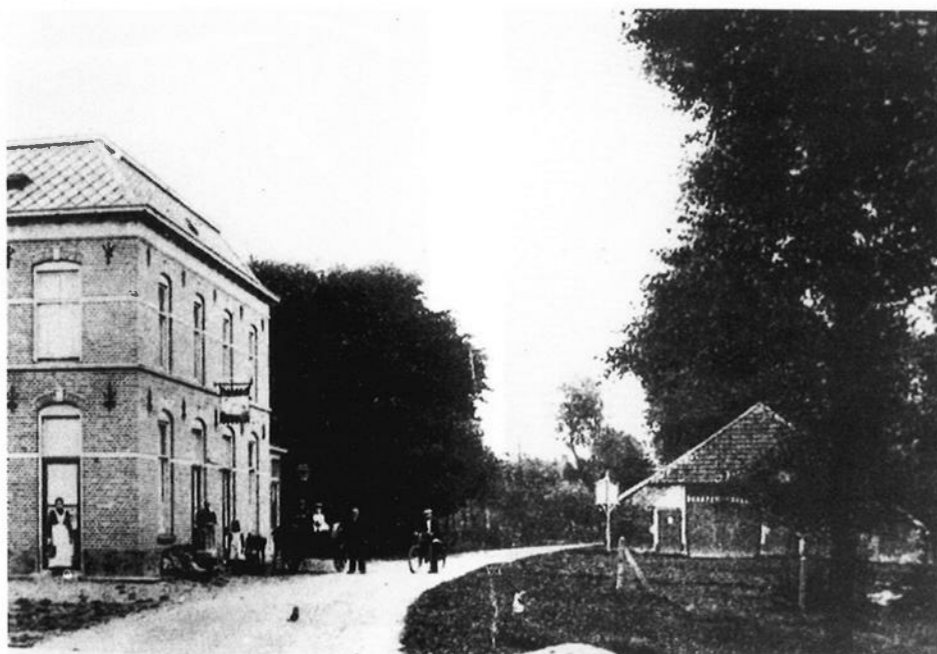
door J.J. Speelziek

“De Bos”

De huidige dorpskom in Teuge (de Zanden, Parmentierstraat, Bleriotstraat en Zwanenpad) was tot circa 1918 een nogal drassig stuk grond, begroeid met eikenhakhoutbossen, genaamd “De Bos”. In een uitsparing daarvan stond aan de voormalige Hessenweg het bondscafé “De Zwaan”, dat in 1910 werd gerenoveerd. Genoemde bebossing, min of meer gelegen tussen de Grote Wetering en de Krommebeek, bestond voornamelijk uit stompen eikenhakhout. Vanwege de moerasachtige bodemstructuur aldaar was er in vroeger tijden kennelijk geen betere bestemming

voor dat gebied. In wezen ging het om het eikenhakhout, dat jaarlijks in de mei-maand door een groep eekhakkers van schors werd ontdaan, met als bestemming de leerlooierijen in Brabant. Tot die groep behoorden ook enkele Teugenaren, woonachtig aan de Teugseweg, voor wie dat een zekere bijverdienste opleverde.

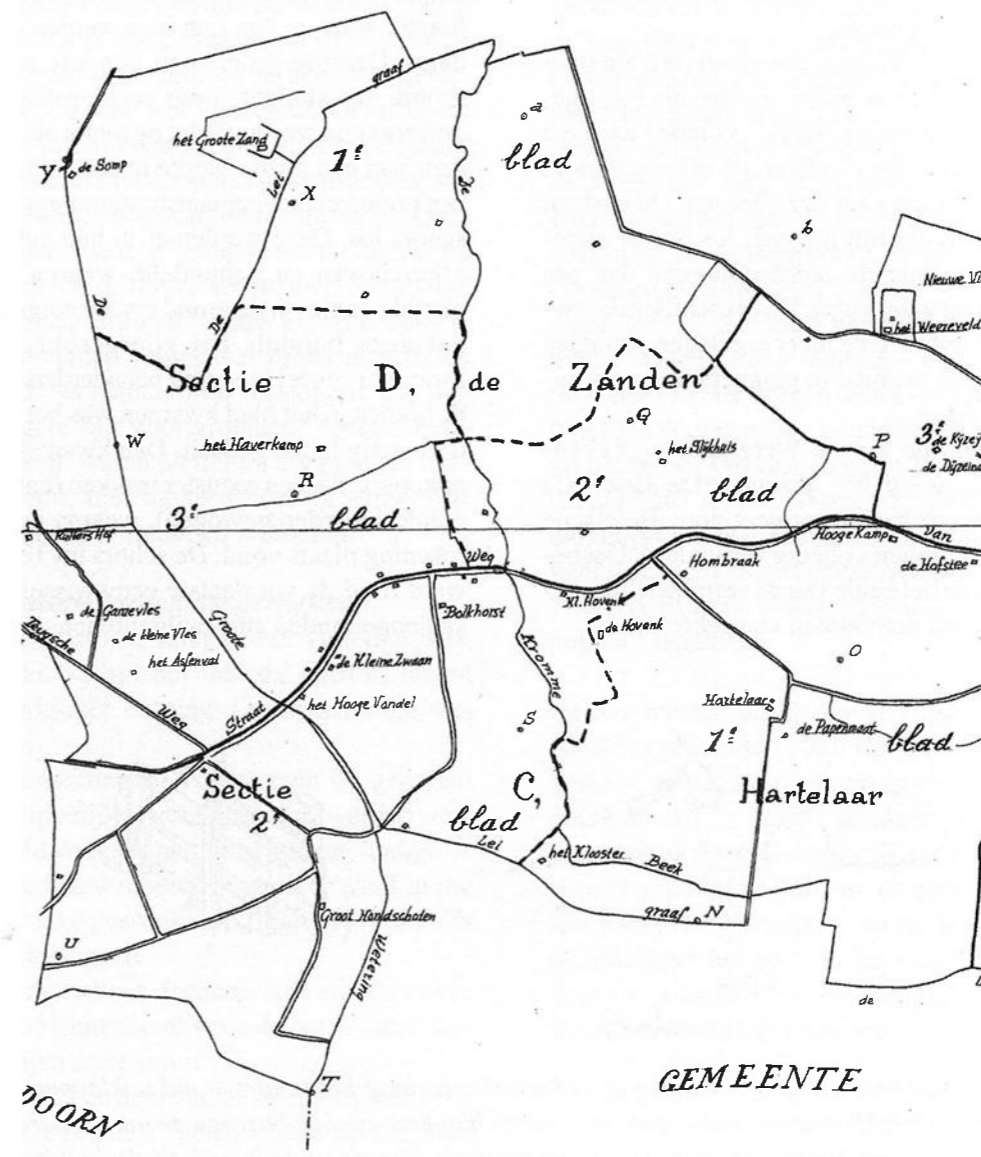
Het reglement van de “Teugse of Silvolder Mark”, opgeheven op 2 juli 1875, vermeldde in die tijd: “Ten eersten sal niemant inde voorgenoemde merck (mark) enig holt houwen off torff graven mogen, tensy hy in deselve gewaeret ware, en dat by een peene (boete) van eenen olden schilt (oude

Café “de Zwaan” aan de Rijksweg in Teuge, gelegen aan de rand van “De Bos” (circa 1900).

Franse munt), gewaerdeert op tweeënveertich stuyvers”. Zo’n eikenhakhoutbos (akkermaalshout)

bestond uit knoestige eikenstobben met drie of meer uitlopers. Deze uitlopers, stammetjes genoemd, dienden niet zo zeer

Kadastrale kaart van Teuge met het gebied dat aangeduid werd met “De Bos”.

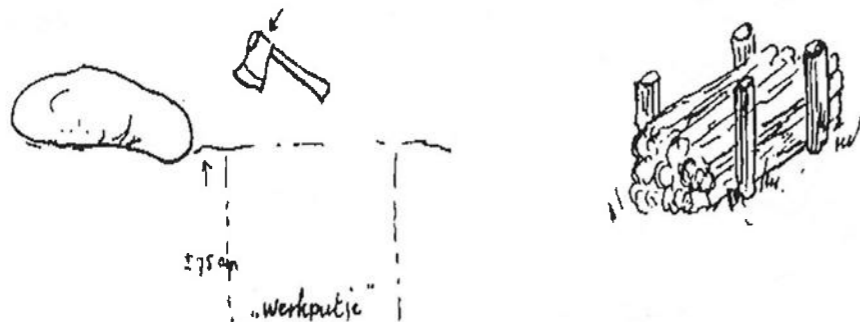
om de houtproductie te bevorderen, maar het ging om de schors, die uiteindelijk in fijn gemalen toestand een natuurlijke looistof opleverde voor de textielindustrie. De kale stammetjes kregen nadien een aangepaste bestemming.

Dergelijke bossen, doorgaans enkele tientallen hectares groot, werden als regel geplant. De eerste 'oogst' volgde na circa tien jaren. Dan trokken de eekschillers in het voorjaar naar deze bossen. De bast zat omtrent die tijd nog vrij los om de stammetjes, daar de sapstroom eerst dan pas goed op gang komt. De eekschillers bouwden hiertoe in de meer afgelegen gebieden ook wel primitieve plaggenhutten als onderkomen.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) werd het Teugse "De Bos" als werkverschaffingsproject door Belgische vluchtelingen volledig verwijderd. Dat betekende het einde van de vermoedelijk eeuwenoude activiteiten van eekschillers.

Het eekschillen

Het begon met enkele lieden, die de daartoe geschikte stammetjes gingen kappen. Het betrof poldikke stammen van één arm lengte. Deze werden naar de werkplek gebracht, waar ze van hun bast werden ontdaan. Daartoe groef men een gat in de grond, het klopgat, waar rechtopstaande gewerkt kon worden. Met de platte achterkant van een bijltje klopte men van de op een grote veldkei geplaatste stammetjes de schors los. Deze werden er in hun geheel afgeschoven en gebundeld, waarna een viertal paaltjes in de grond ervoor zorgden, dat deze bundels het voorgeschreven kwantum zoveel mogelijk benaderden. Als de bomen in het blad kwamen was het met deze activiteiten gedaan. Dan kwamen de opkopers, die een monster trokken (enkele bundels werden gewogen), waarna de afrekening plaats vond. De schors uit Teuge werd rond de voorlaatste eeuwwisseling, samengebonden met wilgentenen, afge-

Schets van een werkputje, waarin de eekschiller rechtop het schors stond te kloppen. Hij plaatste de takken op de 'eekklopsteen'. Na het kloppen werd de bast van de tak afgestroopt en opgeslagen tussen vier paaltjes. In de voortuin van de oude boerderij de "Uldrinkshofstede", Zwanepad 2, waar wijlen Jan Haverkamp woonde, ligt als herinnering aan het verleden nog een aantal van deze eekklopstenen.

voerd naar het station Teuge, met als einddoel een leerlooierij in Brabant.

Einde van het eekschillen

In 1875 kwam aan dit eeuwenoude bedrijf geleidelijk aan een einde, al werd er tot de Tweede Wereldoorlog in bepaalde gebieden nog wel 'eek' geschild. Goedkopere looistoffen kwamen daarvoor in de plaats. Men hakte na die periode de uitlopers van de stobben weg, op één rechte tak na. Deze 'gespaarde telg' groeide echter zelden uit tot een kwalitatief acceptabele boom, dat in tegenstelling tot nieuw geplante bomen; ze leverden echter wel prima geriefhout, zoals weidpalen en brandhout. De nog langere tijd voortgroeïende 'spaartelgenbossen' waren niettemin erg mooi en interessant, met name de daarin aanwezige fauna en de fraaie korstmossen.

Bestemming van het geriefhout

Hoe kostbaar hout in het verleden was, blijkt wel uit het feit, dat men er uiterst zuinig mee omging. De bestemming was o.a.:

- omheiningen: vooral toen de gemeenschappelijke weidegronden werden verdeeld waren legio omheiningen nodig.
- De haard moest branden, er werd in die tijd nog gesprokkeld, men stookte zelfs heideplaggen.
- Timmerhout: legendarisch zijn de zware eiken binten, o.a. voor de bouw van boerderijen en schuren.
- Boven de deel van de boerderij werd een 'slieten-zolder' gelegd, waarop het hooi werd opgetast.
- Roeden voor hooibergen, enz. enz.

Houtskoolbranderijen

De nauwe relatie tussen bovengenoemde eikenhakhoutbossen en houtskoolbranderijen troffen we ook aan in Teuge. Nog aan het begin van de vorige eeuw werd er aan de Teugseweg op de "Trienenbolt" houtskool geproduceerd. Hiertoe werden zogenaamde meilers opgebouwd, zijnde verticaal of horizontaal gestapeld hout, afgedekt met een laag plaggen en leem e.d. Hierin werd het hout door middel van een langzaam brandingsproces zonder vlam omgezet in houtskool, dat o.a. gebruikt werd voor de fabricage van buskruit. Een meiler was circa drie meter hoog met een diameter van circa negen meter. Gemiddeld bleef 1/3 deel van het verwerkte hout over als houtskool. Genoemde naam Trienenbolt (tranenbult), aan de Teugseweg, geeft aan, dat dit proces met een sterke rookontwikkeling gepaard ging, hetgeen de houtskoolbranderijen in de woonomgeving niet erg populair maakten.

Helaas missen we thans in Teuge onze "oud-burgemeester", Jan Haverkamp; hij kon over de eindfase van genoemde eikenhouthakkerij in Teuge, alsmede over de toenmalige klompenmakerij (materiaal: peppel- en wilgenhout) van de gebr. Leerkes naast Het Zwaantje, en de beroepsboomhakker Jan Halkus, die voor de toevoer van deze houtsoorten zorgde, vele interessante verhalen vertellen.

Uit de bladen

In onze ruimte aan de Stationsstraat zijn weer heel wat tijdschriften van de zusterverenigingen binnengekomen. Deze zijn voor iedereen ter inzage.

Voor wandelaars die ook eens in een andere gemeente de benen willen strekken bieden zowel het decembernummer van 'Oud-Bathmen' als nr. 1, 2005, van 'Ons Markenboek' uit Gorssel inspiratie.

In beide bladen staat een uitgebreide beschrijving van een wandeling langs mooie plekken in het buitengebied. In 'Ons Markenboek' is ook een 'in-memoriam' te vinden van de gemeente Gorssel. Per 1 januari 2005 werd immers deze gemeente samengevoegd met Lochem. De gemeente werd in 1810, in de Franse tijd, genoemd als municipaliteit. De elf marken (Almen, Angeren, Dorth, Eefde, Epse en Dommer, Eschede, Gorssel, Harfsen, Rijssel, Schoolt en Wolfeler) werden één gemeente. In het artikel van W. van de Kamp wordt de geschiedenis kort uit de doeken gedaan en wordt, al lijkt het niet helemaal van harte, vooruitgekeken. De historische verenigingen in Gorssel en Laren zullen wellicht wat intensiever met elkaar te maken krijgen dan vroeger. Wie weet wat dat kan opleveren. In het *afdelingsblad Apeldoorn en omstreken van de Nederlandse Genealogische Vereniging* staan interessante nieuwtjes op een breed gebied rond genealogie. Zo bespreekt Jan Netelbeek het nut van een digitale camera in het archief.

Natuurlijk is papieren informatie goed te fotograferen, als er tenminste genoeg licht

door J. Roosenschoon

is. Maar ook van een pc-scherm is het goed mogelijk foto's te nemen. De kwaliteit is voldoende om de informatie thuis verder uit te werken. Dit werkt natuurlijk in het archief een stuk sneller. Omdat het gebruik van de camera niet in elk archief is toegestaan, is het wel zaak even te overleggen. Verder staan er in het tijdschrift nuttige homepages. In het decembernummer worden genoemd: www.kunststuk.kennisnet.nl; www.geheugenvannederland.nl en www.20eeuwennederland.nl. De genealogische vereniging organiseert ook geregeld lezingen (www.ngv.nl).

In het *jaarboek van de vereniging Oud-Deventer* staat weer een aantal boeiende en gedegen artikelen. H.J. Nalis gaat in op een prent van Joannes van Doetecum waarin hij het beleg van Rennenberg in 1578 verbeeldt. Waardevol aan deze prent is dat hij de belegering in beeld brengt maar ook een gedetailleerde plattegrond van de stad binnen de muren laat zien. Ook een legenda staat erbij, waardoor de kaart nog weer extra informatie geeft. Op de kaart is ook duidelijk een dubbele stadsmuur te zien met vele ronde of halfronde waltorens en de grote en kleine poorten. De grote toegangspoorten van de stad worden met name genoemd. Nalis gaat nader in op de bouw en geschiedenis van deze poorten en ook van alle ander ein de legenda genoemde objecten. Verder staan in dit jaarboek artikelen over de dominee-schrijver Arnold Moonen, over archeologie en monumentenzorg, aanwinsten van het Historisch Museum, Stadsarchief en Athenaeumbibliotheek.